

Любов Бескова
Александър Холоденко

**РУСИЯ: ИНТЕГРАЛЕН ТИП
И НАЦИОНАЛНА ИДЕНТИЧНОСТ**

ПРИСТРАСТНО-БЕЗПРИСТРАСТЕН АНАЛИЗ
НА РУСКИЯ МАНТАЛИТЕТ

София, 2018

ПРЕВОДЪТ Е НАПРАВЕН ПО
Любовь Бескова, Александр Холоденко
ИНТЕГРАЛЬНЫЙ ТИП РОССИИ:
В ПОИСКАХ НАЦИОНАЛЬНОЙ ИДЕНТИЧНОСТИ
Пристрастно-беспристрастный анализ отечественного менталитета

Всички права запазени. Нито една част от книгата не може да бъде размножавана или предавана по какъвто и да било начин без изричното съгласие на издателство „Изток-Запад“.

© Любов Бескова, Александър Холоденко, автори, 2018

© Владимир Райчев, превод, 2018

© Издателство „Изток-Запад“, 2018

ISBN 978-619-01-0363-9

ЛЮБОВ БЕСКОВА

АЛЕКСАНДЪР ХОЛОДЕНКО

РУСИЯ: ИНТЕГРАЛЕН ТИП И НАЦИОНАЛНА ИДЕНТИЧНОСТ

Превод от руски
Владимир Райчев

Любов Анатолиевна Бескова е завършила философския факултет на Московския държавен университет „М.В. Ломоносов“, кандидат на философските науки, преподавател по философия с над двацетгодишен стаж, психолог. Занимава се със соционика от 1991 г.

Александър Борисович Холоденко е випускник на механо-математическия факултет на Московския държавен университет „М.В. Ломоносов“, кандидат на физико-математическите науки, специалист в областта на ИТ-технологиите и изкуствения интелект, психолог. Занимава се със соционика от 2004 г.

Авторите са ръководители на **Центъра по приложна соционика *Terra Socionika*** в Москва. Те преподават, провеждат тренинги и са експерти, натрупали дългогодишен стаж в областта на соционичните консултации на компании и частни лица. Имат множество статии и книги по соционика.

Заедно създават авторска методика за определяне на типове. През годините на съществуване на Центъра по приложна соционика (от 2004 г.) над 8000 души са преминали диагностика и са научили своя тип, около 1000 слушатели са преминали обучение по различни програми. Най-надарените са вече уникални специалисти: преподаватели по соционика, консултанти и диагностици.

Повече подробности относно Центъра по приложна соционика

www.terra-socionika.ru

СЪДЪРЖАНИЕ

ПРЕДГОВОР	11
Какво знаем за себе си?.....	12

ЧАСТ ПЪРВА

ГЛАВА 1. СОЦИОНИЧНО СТРАНОЗНАНИЕ	17
Социониката, наука за 16-те типа психика	17
Интегрален тип на страната.....	18
Информационна структура на психиката.....	19
Информационни потоци	27
<i>Логика: структурна логика и делова логика</i>	27
<i>Етика: етика на емоциите и етика на отношенията</i>	29
<i>Сензорика: волева сензорика и сетивна сензорика</i>	30
<i>Интуиция: интуиция за възможностите и интуиция за времето</i>	33
ГЛАВА 2. ИНТЕГРАЛНИЯТ ТИП НА РУСИЯ	36
Автентични функции	39
Първа функция (базова). Волева сензорика	39
<i>За „юмруците на доброто“</i>	39
<i>1/6 от земната суша</i>	43
<i>Огради, коли, къщи</i>	44
<i>Великата военна държава</i>	48
<i>„Воювахме преди до смърт, не искаме и този път...“</i>	50
<i>„Който дойде при нас с меч, от меч ще загине“</i>	51
<i>Националната идея</i>	53
<i>Гордостта</i>	55
<i>Свободата като волност</i>	56
Втора функция (творческа). Структурна логика	58

<i>Науката</i>	58
<i>Вертикалата на властта и йерархичните структури</i>	60
<i>Справедливостта и истината</i>	62
Две автентични функции: волева сензорика и структурна логика.....	64
<i>Колективизмът</i>	67
<i>Държавата и бизнесът</i>	68
<i>Взаимното поръчителство</i>	70
<i>Бюрокрацията</i>	71
<i>Може ли Русия да победи бюрокрацията?</i>	74
<i>Корупцията</i>	74
<i>Може ли Русия да победи корупцията?</i>	76
<i>„Гювечът“</i>	76
КВАДРАТЪТ НА ИМИТАЦИЯТА	79
<i>Разпределение на силата на функциите в модела А</i>	79
<i>Моделът А като инструмент за оценка</i>	80
<i>Специализирани устройства по обработката на информация</i>	84
БЛОКЪТ НА СОЦИАЛНАТА АДАПТАЦИЯ	87
Трета функция (ролева). Интуиция за възможностите	87
<i>Сиромах човек – жив дявол</i>	88
<i>Няма нищо по-временно от постоянното</i>	89
<i>Белким и кеши</i>	90
<i>Стой, не мърдай!</i>	90
<i>Спорът на западници и славянофили</i>	92
Четвърта функция (болева). Етика на отношенията	93
<i>Покрай сухото гори и суровото</i>	94
<i>Жертвите на сталинските репресии</i> <i>и болевата етика на отношенията</i>	97
<i>Суровостта и безразличието</i>	98
<i>Своите и чуждите</i>	101
<i>Образът на врага</i>	103
<i>„Ако твой приятел за дни...“</i>	108
<i>„Аз съм стар войник и не зная любовни думи“</i>	111
<i>Мъжът и жената</i>	111
<i>Семейството като клетка на обществото</i>	112
<i>Има ли почва психологията у нас?</i>	114
<i>Жуков и възпитанието</i>	115
ДЕТСКИЯТ БЛОК.....	119
Пета функция (сугестивна). Интуиция за времето	120
<i>„Там, отвъд хоризонта...“</i>	121
<i>Светлото бъдеще</i>	123

Руснакът впряга дълго, но пък кара бързо.....	124
Хоризонтите на планиране.....	126
Историята.....	127
Игра с далечна перспектива: защо Русия не е Америка.....	128
Шеста функция (референтна). Етика на емоциите.....	133
Емоциите като индикатор на отношения.....	134
От мъката до радостта.....	136
„Свири, хармонико!“.....	137
„Кочияш, карай към „Яр“!“.....	139
Загадъчната руска душа.....	139
„...Разрухата не е в клозетите, а в главите“.....	141
Уроците на историята.....	143
Как и къде проявяваме емоции.....	144
Да си го изкараш.....	148
Децата не бива да шумят.....	150
БЛОКЪТ ЗА САМОЗАЩИТА.....	153
Седма функция (ограничителна). Сетивна сензорика.....	155
Храната.....	156
„За нас ли казват, че сме пили много?“.....	159
Комфортът.....	159
Околната среда.....	161
Естетиката.....	164
Тялото.....	165
Блокадата на Ленинград.....	168
Здравето.....	169
„Репресивната“ национална медицина.....	170
Старци, инвалиди, сираци. ЛГБТ общности.....	177
„В нашата страна секс няма!“.....	179
Матът.....	181
Лично (Л.Б.).....	183
Кое му е лошото на мата?.....	185
Осма функция (фонова). Делова логика.....	185
Настигане и задминаване.....	186
От нищо нещо.....	187
Работата не е заек, та да избяга.....	190
„На ти тук петак за водка и върви, където щеш“.....	193
Разпределителната система.....	196
Парите.....	199
Особености на руския манталитет.....	202
Авторско право и интелектуална собственост.....	204

ГЛАВА 3. КАКВО ОЩЕ ЗА НАЦИОНАЛНИЯ НИ МАНТАЛИТЕТ МОЖЕ ДА	
НИ РАЗКАЖЕ МОДЕЛЪТ ЗА ОБРАБОТКА НА ИНФОРМАЦИЯТА?	207
Признаци на Рейнин	207
<i>Позитивисти/Негативисти</i>	209
<i>Стратези/Тактици</i>	213
<i>Решителни/Разсъдителни</i>	214
<i>Аристократи/Демократи</i>	214
Разлики в мотивацията	216
Квадри и квадрални ценности	217
<i>Ценности на първата квадра</i>	219
<i>Ценности на втората квадра</i>	225
<i>Ценности на третата квадра</i>	233
<i>Ценности на четвъртата квадра</i>	237
Съдбата на империята	241
Закон за сменяемостта на квадрите	243
ГЛАВА 4. КАК СА ПРЕДСТАВЕНИ ТИПОВЕТЕ В РУСИЯ,	
ТЯХНАТА РОЛЯ И МЕЖДУТИПОВИТЕ ОТНОШЕНИЯ	249
Статистика на соционичните типове	249
Типовете на втората квадра: приятели, съратници, съперници, врагове	258
<i>Жуков – Есенин (дуални отношения)</i>	258
<i>Жуков – Хамлет (активиране)</i>	261
<i>Жуков – Максим (огледални отношения)</i>	265
Как се чувстват представителите на различни типове в нашата страна	266
Логичи	267
<i>Жуков – Дон Кихот (делови отношения)</i>	267
<i>Вътрешният политически живот от гледна точка</i> <i> взаимодействие на типовете. Опозиция</i>	268
<i>Жуков – Робеспьер (ревизор/ревизируем)</i>	272
<i>Няколко думи за структурните логичи</i>	273
<i>Жуков – Джак (изпълнение/поръчка)</i>	273
<i>Жуков – Балзак (полудуални отношения)</i>	274
<i>Жуков – Щирлиц (квазитъждество)</i>	275
<i>Жуков – Габен (погасяване)</i>	276
<i>Няколко думи за деловите логичи</i>	277
Етици	279
<i>Жуков – Дюма (мираж)</i>	279
<i>Жуков – Юго (поръчка/изпълнение)</i>	279
<i>Няколко думи за етиците на емоции</i>	280
<i>Жуков – Наполеон (родствени)</i>	280
<i>Жуков – Драйзър (ревизируем/ревизор)</i>	281
<i>Жуков – Достоевски (конфликт)</i>	281
<i>Жуков – Хъксли (Свърхаз)</i>	282
<i>Няколко думи за етиците на отношенията</i>	283

Глава 5. Русия и САЩ	285
Интегралният тип на Америка	285
Междутиповите отношения между Русия и Америка (Жуков и Джак: отношения на социална поръчка)	296
ЗАКЛЮЧЕНИЕ.....	303

ЧАСТ ВТОРА

Глава 1. ИСТОРИЧЕСКА РЕКОНСТРУКЦИЯ	307
Типово и личносно	307
Защо трябва да познаваме типове на историческите личности?.....	312
Методи за диагностика на исторически личности	313
Глава 2. ХОРА, ОСТАВИЛИ СЛЕДА В ИСТОРИЯТА НА РУСИЯ И СВЕТА.....	317
Тип Жуков.....	317
Петър I Велики (1672–1725)	317
Пьотър Аркадиевич Столипин (1862–1911)	322
ДРУГИ ТИПОВЕ ОТ ВТОРА КВАДРА И РОЛЯТА ИМ В ИСТОРИЯТА.....	330
Тип Хамлет	330
Николай II Александрович Романов (1868–1918).....	330
Владимир Илич Ленин (Улянов) (1870–1924)	338
Лев Давидович Троцки (Бронштейн) (1879–1940)	353
Тип Есенин.....	364
Михаил Иларионович Кутузов (1745–1813).....	364
Николай Василиевич Гогол (1809–1852)	371
Егор Тимурович Гайдар (1956–2009)	378
Тип Максим.....	387
Максим Горки (Алексей Максимович Пешков) (1868–1936).....	387
ЗАКЛЮЧЕНИЕ.....	397

ПОСЛЕСЛОВ	403
ДУМИ НА ПРИЗНАТЕЛНОСТ.....	407
ПРИЛОЖЕНИЕ.....	408

ПРЕДГОВОР

Книгата, която държите в ръцете си, не е обичайна за масовия руски читател. Тук правим опит да приложим към изследването на манталитета на нашата страна науката соционика – една не особено позната наука за психологическите типове. Но във всеки случай дори и запознатите със социониката едва ли някога са я разглеждали като сериозен инструмент, подходящ за подобна задача. Въпреки това авторите, бидейки специалисти в тази област, ви предлагат своя поглед към природата на националния манталитет.

Социониката позволява на нас, живеещите на територията на Русия, по-новому да видим себе си като единно образувание, да осмислим какво всъщност представляваме и най-важното – да приемем собствената си идентичност. Ако не го направим, това би затруднило постъпателното движение на нашата страна в този толкова сложен исторически момент. Проумеем ли, изясним ли си смисъла на нашето ментално устройство, нашата психология – това би ни дало възможност да разберем и приемем някои наши национални особености, да се ориентираме в каква посока да прилагаме нашите усилия занаяпред. Ако знаеш от какво точно боледуващ, лечението е много по-лесно, отколкото ако нямаш никаква представа за характера на своето заболяване. Ако разбираш какво искаш и към какво се стремиш, ще вървиш напред много по-сполучливо, отколкото ако не разбираш накъде те води твоето развитие.

Прилагайки соционичния подход, ще получим пълна яснота относно устройството на нашия манталитет. Знаем за себе си безспорно, че сравняват страната ни с мечка, че сме извършили революцията през 1917 година, че през 80-те започнахме Перестройката, спечелихме Великата Отечествена война и първи пратихме човек в космоса. Наясно сме, че ни е присъща една разхайтеност в национален мащаб, че към днешна дата западните страни ни възприемат като агресори и т.н. Но подобни откъслечни представи за себе си като страна приличат на струпани в една купчина часовникови детайли – не можеш да разбереш кое зъбчато колелце за какво служи, какви са тези винтчета и пружини, кое е причината и кое – следствието. И най-важното, липсва разбиране как работи всичко това. Съвсем друго е, когато придобиваме

представа за часовника като система, когато го виждаме като глобен и работещ механизъм.

Необходимо е да осъзнаем националния си характер като система, да проумеем съподчинението на силните и слабите си страни, на нашите предимства и недостатъци. Защото недостатъците често представляват обратната страна на предимствата. Един поглед към страната като цялостно, развиващо се структурно образувание би ни дал правилна представа относно нейния потенциал, би ни помогнал да осъзнаем на какво бихме могли да се опрем и най-вече защо. И в същото време – от какво следва да се избавим. Това е особено важно днес, когато изглеждалият доскоро устойчив световен ред се разклати. Необходимо е стриктно разбиране кои сме ние и каква е нашата роля във всички тези процеси, тъй като ролите на страните на световната сцена се променят.

Едва ли щяхме да се захванем с писането на тази книга, ако страната не се беше озовала в сложна политическа ситуация. Днес Русия търпи толкова много критики по свой адрес, получава толкова много взаимноизключващи се съвети относно бъдещото ни развитие, че едно себеосъзнаване става крайно необходимо. Струва ни се, че ни липсва един цялостен възглед от гледна точка на науката за информационния метаболизъм, за да осмислим своето място в света. Тъкмо такъв поглед поднасяме на своите читатели по-долу. Надяваме се, че системният подход ще позволи на всички ни да погледнем на себе си по нов начин и ще ни накара да преосмислим много от своите представи за себе си като страна. И да вървим по-целенасочено по пътя на развитието, работейки върху собствените си несъвършенства и недостатъци.

Какво знаем за себе си?

Нека започнем с известното и често цитирано четиристишие на Фьодор Тютчев, написано през далечната 1866 г.

<i>Умом Россию не понять</i>	<i>Русия не можеш да я проумееш,</i>
<i>Аршином общим не измерить</i>	<i>за нея не важат обичайните мерки</i>
<i>У ней особенная стать –</i>	<i>тя има особен характер,</i>
<i>В Россию можно только верить.</i>	<i>можеш само да вярваш в нея¹.</i>

Тези поетични редове ни карат да изпитваме гордост от себе си, от народа си, тъй като той застава пред нас недостижим, самобитен, макар и донякъ-

¹ Повечето поетични цитати в книгата се дават в буквален превод. – Б.пр.

де странен... Образът, безспорно, е красив. Но днес, изглежда, тази представа за себе си вече не ни задоволява. Образът си е образ, само че времената също са си времена и днес пред нас застава с цялата си острота въпросът за собствена ни **идентичност**. Днес вече нито четиристишието на Тютчев, нито изтърканият мит за загадъчната руска душа не позволяват на жителите на съвременна Русия да разберат себе си. Налага се да дадем някакво по-сигурно и разбираемо обяснение – защо сме такива, защо от нас се страхуват, защо Западът не се отнася към нас така, както бихме искали.

През годините на Студената война си обяснявахме враждебността на западния свят с разминаванията между нашата социалистическа идеология и коренно различната от нея идеология на капитализма. Но изострянето на събитията на световната сцена в наши дни, когато ние отдавна изоставихме идеите на социализма, показва, че нещата не са опирали само до съветската идеология. Значи, работата е в нас? Какво, в крайна сметка, представляваме ние, защо западните страни упорито не желаят да възприемат Русия като равноправен партньор? Да не би наистина да сме изостанали, диви, необразовани?

В годините на Перестройката се опитвахме да „се обучим“ на демокрация по западните предписания в надежда, че Западът ще ни обикне. И нещо пак се обърка... Днес все по-често се чуват гласовете на онези, които се обявяват за някакъв самобитен руски път на развитие. Тоест славянофилите излязоха прави и пред нас наистина се е проснал някакъв собствен път? Означава ли това, че не сме в състояние да споделим западните ценности? Защо? Какъв дефект ни пречи?

Поредното изостряне на събитията на политическата сцена, свързано със ситуацията в Украйна и връщането на Крим в Руската федерация, санкциите срещу нашата страна, участието на руската авиация в борбата с ДАЕШ¹ в Сирия и много други обстоятелства ни карат все по-често да се замисляме кои сме ние, какви сме, какво представляваме, защо срещу Русия отново се повежда „студена война“. Уж вече не градим социализъм, а пък изискванията към страната се втвърдяват. Русия изгуби гласа си в ПАСЕ, членството си в G8. Съвсем доскоро САЩ ни притискаха и безцеремонно настояваха да бъде отнет президентският пост на Владимир Путин. Ето къде била главната спънка! Стига само да разкараме Путин и може би пред нас ще се открие широкият път към светлото бъдеще. Но докато Путин е на мястото си, все още не ставаме, все още сме империя и на Запада мартинките му треперят – нали всеки момент може да го нападне дивата, нецивилизована агресивна Русия начело с своя диктатор! Впрочем ако задълбаем в историята, ще излезе, че

¹ Ислямска държава, организация, забранена на територията на Руската федерация – Б.а.

Русия е била също толкова непоносима, агресивна, дива и чужда на европейския дух и при династията Романови, и по време на съветската власт и сега, в постсъветската епоха. Нямаме никакви основания да се съмняваме, че и замяната на Путин няма да ни помогне с нищо и че нашите западни „партньори“ няма да спрат да притискат Русия, както и досега.

Защо обаче се страхуват от нас? Нали разпуснахме Варшавския договор, изведохме войските си от бившите социалистически страни, съкратихме стратегическите настъпателни оръжия? А страхът не минава. Защо не успяваме да угодим на западния свят? И налага ли се наистина да се стремим да му угаждаме и да се стараем да му се харесаме?

Всички въпроси, поставяни пред съвременна Русия, трябва да намерят своя отговор и обяснение. Без това не бихме могли да определим своята стратегия, своето място в света, не бихме успели да набележим пътя си на развитие. Докато не сме отговорили на въпроса „кой сме, какви сме и какво представляваме“, ще ни е трудно да се позиционираме като държава, да приемем себе си като народ, няма да успеем да открием своя път и да разберем в какво се корени нашата самобитност, нашата национална идея. И ние наистина се сблъскваме с проблеми в тази насока. Политологът Николай Злобин отбеляза веднъж, че в Америка направо ни се присмиват. А пък покойният американският сенатор Джон Маккейн обяви, че не сме никаква държава, а просто една голяма бензиностанция, която се преструва на страна. Вярно, тези думи бяха изречени преди светът да се разтърси от терористичните актове в небето над Синай и в самото сърце на Европа, френската столица; преди тълпите мигранти да залаят Европа. В светлината на тези събития въпросът за нашата идентичност се отдръпна на втори план, но все така си остава без отговор. И щем не щем, ще ни се наложи да мислим по него. Нима наистина голямата ни страна с нейния талантлив народ нямат своя национална идея, собствена мисия? Не, имаме ги. Остава само да проумеем себе си и да разберем – що за страна е това!